

Nr 137.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1916 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot jämte en i ämnet väckt motion. (2:a avd.)

I en den 31 mars 1916 till riksdagen avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition, nr 126, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med det såsom bilaga A vid statsrådsprotokollet fogade förslag, utfärda förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen liksom beträffande omförmälda förslag till förordning tillåter sig utskottet hänvisa till det propositionen bilagda statsrådsprotokollet jämte därvid fogad bilaga.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *F. V. Thorsson* väckt motion (nr 270), däri hemställts, att riksdagen måtte besluta,

a) att nu föreliggande krigsavlöningsreglemente för marinen endast måtte antagas att gälla under år 1917;

b) att § 5 mom. 2 tredje stycket måtte erhålla sådan förändrad lydelse, att värnpliktig tillkommande ersättning för tjänstledighetsresa uttryckligen anges i momentet; samt

c) att sådan bestämmelse intages i krigsavlöningsreglementet, att den värnpliktige tillkommande krigslön skall till honom oavkortad utbetalas.

Till stöd för denna framställning har av motionären anförts följande:

»Uti proposition nr 126 till innevarande års riksdag hemställer Kungl. Maj:t om riksdagens bifall till ny förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

Det föreliggande förslaget innehåller en hel del bestämmelser av den beskaffenhet, att de giva anledning till ändringsförslag. Då emellertid ett forcerat riksdagsarbete hindrar att nu ingå i en närmare prövning av förslagets olika detaljer, synes det lämpligt att även i år riksdagen giver förslaget en provisorisk karaktär. Först sedan nu pågående mobiliseringar och krigstjänstgöringar avslutats lär det bliva möjligt att erhålla nödigt material, varpå ett väl avvägt krigsavlöningsreglemente kan grundas.

Emellertid synes mig en annan avfattning böra givas § 5 mom. 2 tredje stycket, som i propositionen föreslås erhålla följande lydelse:

»fri resa å järnväg för inställelse vid mobilisering och vid hemförlovning samt *kostnadsfri tjänstledighetsresa* enligt reglementet för militärtransporter på järnväg».

Av förestående bestämmelse synes mig framgå att värnpliktig skall äga rätt åtnjuta »kostnadsfri tjänstledighetsresa». Emellertid ha inneliggande A-klassare, som sistlidne julhelg erhöilo tjänstledighet, förvägrats sådan reseersättning. För att erhålla sin förmenta rätt ha en del av dem vänt sig till militieombudsmannen med begäran om hans medverkan.

Det synes mig att reglementet bör erhålla en sådan avfattning, att därav tydligt framgår under vilka villkor och omständigheter värnpliktig är berättigad till erhållande av kostnadsfri tjänstledighetsresa.

Under nu pågående militärtjänstgöring lär ha inträffat att värnpliktig tillkommande krigslön tagits i mät för oguldna skatter. Ehuru jag håller före, att varje person efter måttet av sina krafter skall erlagga honom påförda utskylder, kan jag icke finna det annat än synnerligen hårt, om staten eller kommunen av det lilla kontanta penningbidrag, som de värnpliktige åtnjuta, gör utmätning för att därigenom erhålla ersättning för sin fordran.

Det synes mig därför billigt och rättvist, att en bestämmelse införes i krigsavlöningsreglementet, varigenom den värnpliktige tillförsäkras att oavkortad utkvittera honom tillkommande krigslön.»

Utskottets
yttrande.

Såsom utskottet i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 136 angående Kungl. Maj:ts proposition om reglemente för avlöning vid armén på krigsfot (krigsavlöningsreglemente) erinrat, har i en med anledning av sagda proposition inom andra kammaren av herr E. A. Nilson väckt motion hemställt om vissa ändringar i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till krigsavlöningsreglemente för armén. I motionen har jämväl framhållits, att de däri anförda synpunkterna måtte vinna beaktande

även beträffande förslaget till förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot. Motionären har med avseende å förslaget till krigsavlöningsreglemente för armén anfört följande:

»Till en början må påpekas, att bland de olika slag av avlöningsm. fl. förmåner, som enligt reglementsförslagets § 4 skall utgå till den personal, å vilken reglementet är tillämpligt, finnas vissa naturaförmåner, bland dem krigsportion och krigsration enligt förordningen angående arméns förplägnad vid mobilisering och i krig. Syftet med bestämmelsen är uppenbarligen att bereda trygghet för att *all* personal skall erhålla den förplägnad, som är behöflig för att kunna motstå fältlivets mödor. Av berörda förplägnadsreglemente framgår nämligen, att envar, som, efter det order om allmän eller partiell mobilisering utfärdats, åtnjuter krigslön, äger rätt att från och med den dag, då tjänstgöringen tager sin början, för varje dag bekomma en tillagad portion. Tidigare skulle den av officer och underofficer med vederlikar sedermera ersättas. Häruti gjordes ändring 1914. Erfarenheten har emellertid givit vid handen, att till personal vid mobiliserade truppförband i stor utsträckning till personal i befälsställning utbetalts ersättning för portion och ofta med högre belopp än till menig, eller ock för befäl anordnats förplägnad i annan ordning än för truppen i övrigt. Detta har nog ej varit riksdagens mening. Bestämmelserna härutinnan synas ej vara nog tydliga och påkalla uppenbarligen sådana förtydliganden, att klart framgår, att personal, som ej vill hava portion in natura, ej på grund därav berättigas erhålla portionsersättning, och att, då portionsersättning utbetalas, sådan skall utgå med lika belopp till såväl befäl som menig och i allmänhet med ett belopp motsvarande kostnaden för portion in natura.

En annan naturaförmån är kvarterförläggning. Beträffande denna finnas dock icke utfärdade sådana bestämmelser, att riksdagen kan nu överskåda de ekonomiska verkningarna av vad härom föreslås. Att nu vinna full klarhet härom lär ej medbinnas. Det förhållandet utgör anledning att antaga reglementet att gälla endast till och med utgången av år 1917.

Beträffande krigsutrustningsbidrag enligt § 18 må erinras, att fall finnas från 1914 års mobilisering, varvid dylikt bidrag utbetalats till person, som varit i tjänstgöring allenast omkring fyra, fem dagar. I anledning härav torde böra tagas under överbägande, att en viss minimitjänstgöringstid, förslagsvis en månad, bestämmes för rätten till åtnjutande av berörda bidrag.

Även bestämmelserna rörande resekostnads- och traktamentsersättning m. m. synes vara något oklara. Talrika exempel finnas på att traktamentsersättning utbetalts till befäl för tid som åtgått för inspektion av respektive befäl underställt truppförband, formation eller anstalt, eller till person, som verkställt utbetalning av avlöning till manskap vid underställt truppförband. Vad innebär för övrigt »tjänsteförrättning å annan ort än den, där vederbörligt truppförband, stab, formation o. s. v. befinner sig»? Och vad förstås i fält med tjänstgöring å annan ort än den, där personalen »har sin vanliga tjänstgöring»? Garanti mot en oriktig tillämpning skall väl anses ligga i sista delen av 1 mom. av § 23, där det heter: »Återvänder personalen inom 10 timmar till den ort, varifrån tjänsteresan anträts, utgår dock icke krigstraktamente eller därmed jämnställd ersättning», och i mom. 4 av § 24, där en liknande bestämmelse finnes beträffande personal med lägre krigslön. De bestämmelserna kunna dock befaras komma att verka snarare som en premiering av långsamhet och tröghet än som en garanti.

Riksdagen beslöt i fjol, att mobiliserad värnpliktig skulle i visst fall erhålla ersättning för resa hem under tjänstledighet. Jag framhöll redan då, att bestämmelsen härom borde intagas i krigsavlöningsreglementet, och yrkade avslag på framställningen om ett särskilt beslut härom. Riksdagen gick emellertid en annan väg. I anledning av riksdagens omförmälda beslut har ett särskilt nådigt brev härom utfärdats. Erfarenheten har emellertid gett vid handen, att det varit lämpligare att beslutet kommit att inarbetas i krigsavlöningsreglementet. Så synes fördenskull nu böra ske.»

I den av herr Thorsson väckta motionen har föreslagits, att ifrågasvarande krigsavlöningsreglemente för marinen måtte antagas att gälla endast för år 1917; enahanda önskemål har kommit till synes i herr Nilsons ovanberörda motion. Av samma skäl, som utskottet anför i sitt ovannämnda utlåtande nr 136, anser utskottet, att föreliggande förslag bör erhålla provisorisk karaktär och utfärdas att gälla till och med utgången av år 1917.

I jämförelse med de bestämmelser angående krigsavlöning för marinen, som av 1915 års riksdag godkändes att gälla för år 1916, företer det föreliggande förslaget vissa smärre avvikelser och jämkningar, vilka vidtagits i fråga om förslagets §§ 2, 4, 7, 8, 9, 11, 17, 18, 19 och 22. Utskottet har vid granskning av dessa ändringar ej funnit anledning till erinran.

Vidkommande den av herr Thorsson föreslagna ändringen i § 5 rörande ersättning för värnpliktigs tjänstledighetsresa, får utskottet hän-

visa till vad utskottet i sitt förslag till krigsavlöningsreglemente för armén i samma avseende anfört.

I sin motion har herr Thorsson vidare hemställt om införande i förslaget av en bestämmelse om undantagande från utmätning av värnpliktig tillkommande krigslön. Även i detta avseende har utskottet i likhet med vad skett i förslaget till krigsavlöningsreglemente för armén funnit sig böra biträda motionärens framställning och föreslagit insättande efter § 16 av en paragraf av innehåll, att krigslön ej må för gäld tagas i mät. I följd härav komma §§ 17—23 i förslaget att erhålla ändrad nummerföljd.

I fråga om de av herr Nilson i hans ovannämnda motion framhållna synpunkter, vilka, såsom ovan erinrats, närmast avse förslaget till krigsavlöningsreglemente för armén, men enligt motionärens framställning även skulle tagas i betraktande vid behandlingen av föreliggande förslag, har utskottet i första hand uppmärksammat motionärens yrkanden i fråga om bestämmelserna rörande portion och portionsersättning. På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 136 anfört och i likhet med vad utskottet där förordat, har utskottet även i Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande förslag till reglemente gjort ett tillägg till § 18 (§ 19 i utskottets förslag) av enahanda beskaffenhet som i motsvarande § i reglementet angående armén.

De av herr Nilson i övrigt framhållna synpunkterna, vilka, såsom nämnts, av motionären avsetts att komma i betraktande jämväl i fråga om förevarande förslag, beröra kvarterförläggning (§ 5), krigsutrustningsbidrag (§ 17), resekostnads- och traktamentsersättning (§§ 21—23), däribland ersättning för resa hem under tjänstledighet. Såsom utskottet i sitt utlåtande nr 136 i fråga om dessa anmärkningar framhållit, har utskottet ej ansett sig kunna för närvarande ingå på en saklig granskning av desamma, utan förväntar utskottet, att Kungl. Maj:t jämväl vid utarbetande av nytt förslag till krigsavlöningsförordning för marinen tager behörig hänsyn till de i motionen framhållna synpunkter.

På sätt utskottet i sitt utlåtande nr 136 närmare erinrat, har riksdagens militeombudsman till utskottet ingivit en skrivelse, däri militieombudsmannen bland annat framhållit att det borde tagas i övervägande, huruvida icke vissa närmare bestämmelser angående värnpliktiges rätt till krigsavlönning under tjänstledighet borde upptagas i själva krigsavlöningsreglementet. Utskottet finner tydligt, att här omnämnda förhållanden även beröra de marinen tillhöriga värnpliktiga, men har emellertid i detta avseende militieombudsmannens skrivelse ej föranlett annat uttalande från utskottets sida än att utskottet förväntar, att vid utarbetande

av nytt förslag till krigsavlöningsförordning för marinen behörig hänsyn jämväl toges till vad militieombudsmannen i berörda skrivelse anfört.

Utskottet får följaktligen hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och herr Thorssons ävensom herr E. A. Nilsons ovanberörda motioner, må bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med härvid fogade förslag (Bil. A), utfärda förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot, att gälla till och med utgången av år 1917.

Stockholm den 30 maj 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz*, *S. H. Kvarnzelius*, *O. Jonsson*,
O. M. Strömberg, *H. H. K. Ericson*, *C. G. Ekman*, *J. Nilsson*, *A. C. Lindblad*, *O. Bergqvist*,
A. Pers, greve *N. F. Posse* och *C. G. Österberg* samt
från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *H. Andersson* i Skivarp, *C. Persson* i
Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp,
J. Ström, *A. Anderson* i Råstock, *J. Erlansson*, *C. R. Jansson* i Falun, *G. R. J. Åkerman*
och *J. A. Ingvarson*.

Bil. A.

Förslag

till förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

I. Allmänna bestämmelser.

§ 1.

Förordningens ändamål och tillämpning.

1. I denna förordning meddelas föreskrifter

a) angående den avlöning och de övriga förmåner, som tillkomma personal vid mobiliserad del av marinen, i den mån icke redan genom gällande stater, reglementen eller förordningar är stadgat i sådant avseende, samt

b) angående sådana ändringar i eller tillägg till de för personalen gällande avlöningsbestämmelser, som föranledas av särskilda genom marinen övergång till krigsfot inträdande förhållanden.

2. I de fall då *allmän mobilisering* eller *mobilisering av endast marinen* varder anbefalld, gäller denna förordning för marinen i dess helhet, så framt icke Kungl. Maj:t för viss del eller i avseende å visst stadgande finner skäl annorlunda förordna.

Vid *partiell mobilisering av marinen* lämnar Kungl. Maj:t i varje fall föreskrift, beträffande vilka delar av marinen och i vilken omfattning förordningen skall äga tillämpning.

§ 2.

Under förordningen hänförlig personal.

1. Denna förordning äger tillämpning å nedannämnda personal, då densamma tillhör mobiliserad del av marinen ävensom då den företager färd för inställelse till eller hemförlovning från krigstjänstgöring, nämligen:

a) personal av marinen stam, med undantag av personal tillhörande ecklesiastikstaten, lärarstaten, månadslönarstaten och daglönarstaten vid flottan, ävensom av de civilmilitära tjänstemännen vid kustartilleriet,

b) personal, tillhörande reservstat för marinen,

- c) personal av marinens reserv, samt
- d) värnpliktiga.

2. Oberoende av vad i reglemente för marinen eller eljest är stadgat beträffande personalens fördelning på stam, reserv och värnpliktiga, skola de i denna förordning angående värnpliktiga meddelade bestämmelser gälla för

dels sjökadetter och kustartillerikadetter ävensom mariningenjöraspiranter och -elever samt marinintendentsaspiranter och -elever, då de tagas i anspråk för tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen,

dels värnpliktiga, då de konstitueras till militär tjänstegrad eller civilmilitär befattning, ehuru dylik konstituering enligt därför gällande bestämmelser skall avse reserven,

dels ock frivilliga, då de antingen anställas såsom meniga i reserven eller ock i densamma konstitueras till militär tjänstegrad eller civilmilitär befattning utan att därvid tilläggas avlöning och övriga förmåner i likhet med personal av stammen.

3. Beträffande avlöning och övriga förmåner till den personal, å vilken, enligt vad i mom. 1 a) sägs, denna förordning icke äger tillämpning, ävensom vid mobiliserad del av marinen tjänstgörande personal av post- och telegrafstaten eller lotsverkets personal iakttagas de för personalen gällande föreskrifter och de särskilda bestämmelser, som för mobilisering äro eller varda meddelade.

§ 3.

Krigstjänstgöringstid

1. *Krigstjänstgöringstid* enligt denna förordning omfattar, i den mån bestämmelserna i mom. 2 och 3 här nedan icke för viss personal föranleda till annat beräkningssätt, tiden från och med första mobiliseringsdagen för vederbörlig del av marinen till och med tionde dagen efter det demobilisering av samma del tagit sin början.

2. Där personal senare än första mobiliseringsdagen inträffar å vederbörlig mobiliseringsort (utrustningsort), anses krigstjänstgöringstiden för denna personal inträda först med dagen efter inställelsen å nämnda ort. För personal, som beordras att utan föregående inställelse på mobiliseringsorten (utrustningsorten) för särskilt tjänsteuppdrag omedelbart infinna sig å annan ort, räknas krigstjänstgöringstiden från och med dagen efter ankomsten till sistnämnda ort.

3. För personal, som hemförlovas från krigstjänstgöringen tidigare än den i mom. 1 sist omnämnda dag, upphör krigstjänstgöringstiden med den dag, då personalen hemförlovas.

§ 4.

Tillämpligheten under krigstjänstgöringstid av fastställda stater, reglemente för marinen m. m.

1. Under § 2 mom. 1 a) hänförlig personal, på vilken denna förordning äger tillämpning, bibehåller under krigstjänstgöringstid den avlöning och de övriga förmåner, som enligt gällande stater, reglemente för marinen eller eljest äro personalen tillförsäkrade, med iakttagande:

att den, som i fred innehar bostad in natura och därjämte, i förekommande fall, åtnjuter bostadens uppvärmning medelst värmeledning eller avgiftsfri belysning med gas eller elektrisk ström, är skyldig att, därest omständigheterna efter vederbörandes prövning skulle därtill föranleda, omedelbart frånträda sådan förmån oberoende av föreskrifterna i reglemente för marinen,

att till den, som sålunda förpliktas frånträda bostadsförmån in natura, utgår gottgörelse för genom frånträandet förorsakad kostnad för avflyttning o. dyl. enligt de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t efter framställning i varje särskilt fall varda meddelade,

att all till inkvarteringsbidrag berättigad personal av officers eller underofficers grad eller tjänsteklass äger att, oberoende av placerings- eller tjänstgöringsort, åtnjuta sådant bidrag, i den mån det under krigstjänstgöringstiden förfaller till betalning, med det för personal i Stockholm anvisade belopp,

att den förmån av portion, som enligt reglemente för marinen tillkommer flottan tillhörande underofficer, under krigstjänstgöringstid i intet fall åtnjutes in natura, utan utgår såsom kontant löneförmån med belopp, som enligt samma reglemente gäller för ersättning för portion i land eller ombord; skolande i fråga om sådant beloppes uppbärande gälla vad som är stadgat om portionsersättning, dock utan den i del I § 145 mom. 2 stadgade inskränkning,

att flaggunderofficer äger åtnjuta förhöjning i den honom tillkommande sjöavlöning med 25 öre för dag, samt

att dagavlöning bibehålles av sjuka och sårade samt, såvitt ej annorlunda förordnas, av tjänstlediga, så länge krigstjänstgöringstiden för dem fortfar; skolande i fråga om bibehållande av dagavlöning för sjuka och sårade, som efter avslutad krigstjänstgöringstid kvarligga å sjukvårdsanstalt, gälla vad därom av Kungl. Maj:t på framställning av vederbörande chef eller myndighet kan varda föreskrivet.

2. Beträffande avlöningen för den i § 2 mom. 1 b) omnämnda personal tillämpas under krigstjänstgöringstid staten för reservstat för marinen, men utgår därutöver till sådan personal lönefyllnad enligt denna förordning.

3. Under § 2 mom. 1 c) hänförlig personal, på vilken denna förordning äger tillämpning, åtnjuter under krigstjänstgöringstid avlöning och övriga förmåner enligt reglemente för marinen eller de särskilda författningar, vilka gälla för personal, som tillhör marinens reserv eller vid mobilisering genom konstituering anställs i densamma. Beträffande förmånerna av inkvarteringsbidrag, portion eller sjöavlöning, då sådana skola tillkomma personal, som i detta mom. avses, gälla dock enahanda jämkningar, om vilka sägs i mom. 1 här ovan rörande sådana förmåner för personal vid marinens stam.

4. Beträffande avlöning och övriga förmåner under krigstjänstgöringstid för den under § 2 mom. 1 d) omedelbart eller i enlighet med samma paragrafs mom. 2 hänförliga personal skall jämte bestämmelserna i denna förordning tillämpas vad angående konstituering och anställning av personal vid marinens stam eller reserv vid mobilisering är i särskild författning stadgat.

5. Skulle för personal, som enligt bestämmelserna i denna förordning frånträder i fred utgående avlöning, dess under krigstjänstgöringstiden utgående avlöningsförmåner understiga förstnämnda avlöning, förordnar Kungl. Maj:t, därest omständigheterna därtill föranleda, på förslag av vederbörande chef eller myndighet om särskild gottgörelse för den uppkomna minskningen i avlöningen.

§ 5.

Avlöning och övriga förmåner.

1. Avlöning och övriga förmåner, som enligt denna förordning kunna tillkomma personal vid mobiliserad del av marinen och som avses i § 1 mom. 1, äro följande:

- a) lönefyllnad,
- b) krigstillägg,
- c) krigslön,
- d) krigsutrustningsbidrag,
- e) förplägnad och därmed sammanhängande förmåner,
- f) sjukvård, samt

g) resekostnads- och traktamentsersättning.

2. Under krigstjänstgöringstid tillkomma personal vid mobiliserad del av marinen följande särskilda förmåner, nämligen:

tjänstbrevsrätt för befordran av meddelande till hemmavarande enligt förordningen rörande postbehandling vid krig, samt

fri resa å järnväg för inställelse vid mobilisering och vid hemförövning samt kostnadsfri tjänstledighetsresa enligt reglementet för militärtransporter på järnväg.

Värnpliktig personal erhåller beklädnad enligt därom gällande särskilda bestämmelser.

Angående kvarterförläggning och därmed förenade förmåner lända till efter rättelse de bestämmelser, som med ledning av gällande rekvisitionslag samt förordningar rörande inkvartering och truppers fortskaffande meddelas.

II. Lönefyllnad.

§ 6.

Avlöning till reservstatspersonal utöver fastställd stat.

Utöver den avlöning, som enligt stat tillkommer personal på reservstat vid marinen, utgår till densamma under krigstjänstgöringstid *lönefyllnad* med ett belopp, innefattande skillnaden mellan fredsavlöningsförmånerna för beställning i motsvarande grad på aktiv stat samt avlöningsförmåner enligt reservstaten, att utgå på sätt finnes stadgat i reglemente för marinen om lönefyllnaden motsvarande avlöningsförmåner för beställning på stat.

III. Krigstillägg.

§ 7.

Personal, berättigad till krigstillägg.

Under de i § 8 angivna förutsättningar åtnjutes *krigstillägg* under krigstjänstgöringstid av nedannämnda personal, nämligen:

a) officer, underofficer och underofficerskorpral av marinens stam ävensom flottans stam tillhörande personal av officers eller underofficers

tjänsteklass vid mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren och poliskåren,

b) officer och underofficer tillhörande reservstat vid marinen, samt

c) officer, underofficer och underofficerskorpral i marinens reserv ävensom personal av officers tjänsteklass vid mariningenjörkåren, marinintendenturkåren eller marinläkarkåren i flottans reserv, härifrån dock undantagen personal, som omedelbart eller i enlighet med § 2 mom. 2 är hänförlig under samma paragrafs mom. 1 d).

§ 8.

Krigstilläggs åtnjutande och utbetalande.

1. Krigstillägg utgår allenast vid tjänstgöring i land och under den ytterligare förutsättning, att den mobiliserade del av marinen, var till personalen hör, befinner sig

antingen å ort, belägen inom avdelad krigsskådeplats, eller inom fästning, vilken, även om den icke ligger inom området för avdelad krigsskådeplats, förklarats i belägringstillstånd.

Krigstillägg utgår jämväl för tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen, som detacherats till fälthären.

2. I avseende å tiden och sättet för krigstilläggs åtnjutande och utbetalande iakttages, utöver vad i mom. 1 sägs:

att i fråga om personal, som uppbär dagavlöning, skall i tillämpliga delar gälla vad i motsvarande hänseende är stadgat beträffande dagavlöningen,

att till dagavlöning ej berättigad civilmilitär personal äger uppbära krigstillägg i den ordning, som gäller beträffande dagavlöningen för militär personal i tjänstegrad, som motsvarar den tjänsteklass förstnämnda personal innehar,

att för dag, då löntagare enligt gällande föreskrifter äger uppbära traktamentsersättning, krigstillägg icke utgår,

att, därest under krigstjänstgöringstid personal, som åtnjuter krigstillägg, enligt vederbörlig order förrättar tjänstgöring, som föranleder sådan förläggning, att den jämlikt bestämmelse i reglementet för marinen del III eljest berättigar officer, civilmilitär tjänsteman, underofficer, reservofficersaspirant eller underofficerskorpral att uppbära mässpenningar, ävensom underofficer att uppbära ersättning för portion, dessa förmåner skola anses inbegripna i krigstillägget, samt

att till underofficer eller underofficerskorpral, som är inmönstrad å fartyg eller båt, bemannad av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal, icke skall under sådan tid, då underofficeren eller underofficerskorpralen åtnjuter krigstillägg, utgå de för sådan tjänstgöring eljest enligt reglementet för marinen del III bestämda förmåner av sjötillägg och mässpenningar och, vad underofficer beträffar, ej heller ersättning för portion.

§ 9.

Krigstilläggs belopp.

1. Krigstillägg utgår med belopp, som angivas i nedanstående tabell:

Flottans personal.	Kustartilleriets personal.	Krigstillägg för dag.	
		Kronor.	
Flaggman	Generalsperson	8	50
Kommendör	Överste	7	—
Kommendörkapten av 1. graden	Överstelöjtnant	5	50
Kommendörkapten av 2. graden	Major	4	50
Kapten	Kapten	3	75
Löjtnant	Löjtnant	2	75
Underlöjtnant (fänrik)	Underlöjtnant (fänrik)	3	25
Flaggunderofficer	Underofficer av 1. graden	2	40
Underofficer av 2. graden	Underofficer av 2. graden	1	40
Underofficerskorpral	Underofficerskorpral	—	70

2. Vid tillämpning av tabellen i mom. 1 iakttages:

att personal med militär tjänstegrad, som finnes upptagen i tabellen, åtnjuter krigstillägg efter innehavande grad inom vederbörlig kår vid flottan eller inom kustartilleriet, med iakttagande att särskilt erhållen högre grad i marinen härvid icke medför rätt till krigstillägg för sådan grad,

att innehavare av civilmilitär beställning åtnjuter krigstillägg med det belopp, som tillkommer militär personal i tjänstegrad, vilken motsvarar den tjänsteklass inom vederbörlig civilmilitär kår, till vilken beställningens innehavare är att hänföra, med undantag för marinläkare av andra graden, till vilken i varje fall skall utgå krigstillägg av det för kapten bestämda beloppet, samt

att underofficer av stammen, som blivit förordnad att med månadslön å varvets stat tjänstgöra å flottans varv, åtnjuter krigstillägg i likhet med underofficer på stat.

IV. Krigslön.

§ 10.

Personal, berättigad till krigslön.

Krigslön tillkommer under tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda.

§ 11.

Krigslöns belopp och grunder för dess utgående.

1. Krigslön utgår efter nedanstående *krigslönetariff* och under olika förutsättningar antingen såsom *högre krigslön* (tariffens *Tab. A*) eller såsom *lägre krigslön* (tariffens *Tab. B*).

Krigslönetariff.

Personal.	Krigslöneklasser.	Krigslön för termin	
		Tab. A. Högre krigslön.	Tab. B. Lägre krigslön.
		Kronor.	Kronor.
Konstituerad kapten.....	1. krigslöneklassen	80 —	40 —
Konstituerad löjtnant.....	2. ”	60 —	30 —
Konstituerad underlöjtnant (fänrik).....	3. ”	55 —	25 —
Konstituerad flaggunderofficer (underofficer av 1. graden).....	4. ”	45 —	20 —
Konstituerad underofficer av 2. graden.....	5. ”	35 —	15 —
Konstituerad underofficerskorpral.....	6. ”	12 50	12 50
Konstituerad korpral.....	7. ”	10 —	10 —
Menig värnpliktig.....	8. ”	5 —	5 —

2. *Högre krigslön* utgår till den i § 10 omnämnda personal vid sjö-kommendering i varje fall samt därjämte vid tjänstgöring i land under

förutsättning, att den mobiliserade del av marinen, personalen tillhör, befinner sig

antingen å ort, belägen inom avdelad krigsskådeplats, eller inom fästning, vilken, även om den icke ligger inom området för avdelad krigsskådeplats, förklarats i belägringstillstånd.

Högre krigslön utgår jämväl för tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen, som detacherats till fälthären.

3. *Lägre krigslön* utgår till den i § 10 omnämnda personal i de fall, då de i mom. 2 angivna tjänstgörings- eller förlägningsförhållandena för personalen eller vederbörlig mobiliserad del av marinen icke föreligga.

4. Beträffande den till krigslön berättigade personalens fördelning å de i krigslöneariffen upptagna *krigslönklasserna* iakttages:

att krigslöneklassen för den personal, som konstitueras till officer, underofficer, underofficerskorpral eller korpral eller som utnämnts till någon av nämnda underbefälsgrader, skall vara den, som enligt tariffen upptager personal i vederbörlig militär tjänstegrad,

att krigslöneklassen för personal, konstituerad till civilmilitär befattning av officers tjänsteklass, ävensom för mariningenjörs- och marinintendentsaspirant skall vara den, som upptager personal i sådan militär tjänstegrad, som motsvarar den med befattningen förenade tjänsteklass, samt

att krigslöneklassen för övrig personal skall vara den för menig värnpliktig bestämda.

§ 12.

Löneterminer. Krigslöns utbetalande.

1. Krigslön åtnjutes såsom intjänt i förskott för lönetermin. Varje månad indelas i tre löneterminer, den första från och med den 1, den andra från och med den 11 samt den tredje från och med den 21 dagen i månaden.

2. Från och med första krigstjänstgöringsdagen till början av första löneterminen närmast därefter åtnjutes krigslön med belopp, beräknat för varje dag till $\frac{1}{10}$ av krigslönen för termin, och utbetalas detta belopp tillika med krigslönen för nämnda termin.

3. Har före ingången av viss lönetermin meddelats föreskrift, att till krigslön berättigad personal skall hemförlovas under löneterminen, utbetalas till sådan personal krigslön allenast för den del av löneter-

minen, som motsvarar tiden till och med hemförlovningsdagen, och beräknas krigslönen därvid för varje dag till $\frac{1}{10}$ av krigslönen för en termin.

4. Till betalning förfallen krigslön utbetalas, vid tjänstgöring i land å den flottans station eller annan förläggningssort för marinens personal, där löntagaren är tjänstgörande, samt vid sjökommendering å det fartyg (sjöposition), där han är inmönstrad.

5. Till personal av officers eller underofficers grad och likställd utbetalas krigslön mot personligt kvitto. Utbetalning av krigslön till personal av manskaps grad äger rum på sätt för utbetalning av avlöningsmedel till stammanskapet finnes föreskrivet.

§ 13.

Förändring i krigslön.

1. Vid övergång från sådan krigstjänstgöring, för vilken åtnjutes lägre krigslön, till sådan, som berättigar till högre krigslön, eller tvärtom, tillträdes den högre eller lägre krigslönen först från och med den efter övergången närmast infallande löneterminen.

2. För personal, som genom beslut av vederbörande myndighet efter krigstjänstgöringstidens början genom konstituering tillägges högre krigslöneklass än den, efter vilken krigslön förut åtnjutits, inträder förändring i lönebelopp först med nästföljande lönetermin.

§ 14.

Krigslön för sjuka, tjänstlediga, tillfångatagna m. fl.

1. Krigslön bibehålles av sjuka och sårade, så länge krigstjänstgöringstiden för dem fortfar. Varder sjuk eller sårad, som åtnjuter högre krigslön, avsänd för vård till ort, belägen utom avdelad krigsskådeplats eller utom området för belägrad fästning, äger han därefter åtnjuta allenast den lägre krigslönen; skolande i avseende å övergången till sistnämnda krigslön föreskriften i § 13 mom. 1 lända till efter rättelse.

2. Under all tjänstledighet, som på grund av i kommandoväg meddelade föreskrifter beviljas personal, berättigad till krigslön, bibehålles, därest icke Kungl. Maj:t beträffande viss tjänstledighet annorlunda förordnar, den för personalen bestämda krigslön.

3. Varder till krigslön berättigad tagen i häkte eller ålagd arreststraff, bibehålles krigslönen oavkortad under häktning- eller strafftiden.

Den, som undergår fängelsestraff, åtnjuter, därest han tillhör 8. krigslöneklassen, icke någon del av den under strafftiden förfallande krigslön, varemot personal med krigslön i någon av 1.—7. krigslöneklasserna vid undergående av nyssnämnt straff äger för lönetermin bibehålla, av krigslön i 1. eller 2. klassen 20 kronor, i 3., 4. eller 5. klassen 15 kronor, i 6. klassen 2 kronor 50 öre och i 7. klassen 2 kronor.

Den, som undergår straffarbete, äger icke åtnjuta under strafftiden förfallen krigslön.

4. Den, som tillfångatages, äger under fångenskapen åtnjuta krigslön allenast för så vitt han tillhör någon av 1.—7. krigslöneklasserna och under sådan förutsättning med belopp, som enligt mom. 3 andra stycket utgår för däri nämnt fall. Sålunda utfalla medel omhändertagas för den tillfångatagnes räkning i enlighet med de bestämmelser, som vederbörande stationsbefälhavare eller regements-(kår-, detachements-)chef bestämmer.

5. Utan känd anledning frånvarande är icke berättigad till krigslön, som under frånvaron förfaller till betalning. Vid återinträde i tjänstgöring återvinnes dock rätt till hel eller, jämligt bestämmelserna i denna paragraf, reducerad krigslön för sådan termin eller del därav, för vilken visas förfall, som vederbörande myndighet godkänner.

§ 15.

Krigslöns avsättande och försändande.

1. Sjökommenderad, som åtnjuter krigslön i någon av 1.—7. krigslöneklasserna, må, såvida han därom gjort framställning till vederbörande fartygschef och därvid meddelat uppgift å den person, som äger att lyfta medlen, till utbetalning terminsvis å den flottans station, löntagaren tillhör, avsätta av krigslön i 1. eller 2. klassen 20 kronor, i 3., 4. eller 5. klassen 15 kronor, i 6. klassen 2 kronor 50 öre och i 7. klassen 2 kronor.

2. Beväringsskompanichef ävensom kompanichef för kompani av sjömanskåren, vid vilket i mom. 1 nämnd personal redovisas, skall åligga att, då han därtill av sådan personal befullmäktigas, utkvittera dennas avsatta medel och att, i den mån de utfalla, antingen för löntagarens räkning insätta desamma i bankiurättning på stationsorten eller till enskild av löntagaren uppgiven person inom riket såsom försändelse i tjänsteärende avsända vederbörligt belopp. Sparkassebok eller annat över banksättningen erhållet kvitto skall tillhandahållas vederbörande, då han till stationen återkommer, eller, om han avlidit, överlämnas till hans rättsinnehavare.

§ 16.

Avdrag å krigslönen vid ersättningsskyldighet till kronan.

Genom avdrag å krigslönen äger statsverket uttaga ersättning för sådana förluster, för vilka personal på grund av felaktigt förhållande i tjänsten eller av annan orsak i vederbörlig ordning förklarats ersättningskyldig.

Utskottets förslag.

§ 17.

Krigslöns undantagande från utmätning.

Krigslön, som enligt denna förordning tillkommer värnpliktig, må ej för gäld tagas i mät.

V. Krigsutrustningsbidrag.

§ 18 (= § 17 i Kungl. Maj:ts förslag).

Bidragets ändamål, belopp och utbetalande m. m.

1. *Krigsutrustningsbidrag* avser att utgöra bidrag till fullständigande vid mobilisering av egna uniforms- m. fl. beklädnadspersedlar samt till persedlarnas underhåll och ersättande i mån av förslitning.

2. Krigsutrustningsbidrag åtnjutes av officer och underofficer eller likställd, som är skyldig att vid tjänstgöring bära föreskriven uniform och icke tillhandahålles beklädnad av kronan; dock att dylik förmån icke tillkommer värnpliktiga eller med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda, vilka vid mobilisering i reserven konstitueras till officers tjänstegrad eller civilmilitär befattning av motsvarande tjänsteklass och, enligt vad i särskild författning är stadgat, vid anställningen erhålla beklädnadshjälp. Bidraget utgår för en gång vid krigstjänstgöringstidens början med 150 kronor för officer och likställd samt med 100 kronor för underofficer och likställd samt utbetalas vid den station eller det regemente (kår, detachment), där vederbörande äger uppbära lön eller däremot svarande avlöning.

Överflyttas löntagare för krigstjänstgöring från en mobiliserad del av marinen till en annan eller inträder tillfälligt avbrott i krigstjänst-

göringen, medför överflyttningen eller avbrottet icke rätt för löntagaren att ånyo uppbära krigsutrustningsbidrag.

3. Underofficer eller likställd, vilken, efter att såsom sådan hava uppburit krigsutrustningsbidrag enligt mom. 2, under krigstjänstgöringstid uppflyttas till officers grad eller till civilmilitär befattning av motsvarande tjänsteklass, utbekommer skillnaden mellan underofficers och officers krigsutrustningsbidrag vid den efter uppflyttningen närmast följande utbetalningen av honom tillkommande lön.

VI. Förplägnad och därmed sammanhängande förmåner.

§ 19 (= § 18 i Kungl. Maj:ts förslag).

Tillhandahållande av portion.

Kungl. Maj:ts förslag.

1. Utöver vad i reglementet för marinen är stadgat om naturaportion till viss personal av marinen och med iakttagande av vad i § 4 mom. 1 sagts angående förvandling till kontant förmån av den underofficer vid flottan tillkommande, på nämnda reglemente grundade rätt till naturaportion, äga under tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen i land eller ombord samtliga officerare, underofficerare och likställda av stam eller reserv ävensom värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda rätt att utan ersättning för varje dag bekomma en *naturaportion*.

2. Enligt mom. 1 utgående portion utbekommes vid marinens matinrättning i land eller å förläggningssort, där förplägnad för marinens manskap eljest finnes anordnad, samt, vad beträffar sjökommen-derad personal, å det fartyg, varå personalen är inmönstrad eller eljest tjänstgörande. Till personal av officers eller underofficers grad eller

Utskottets förslag.

1. Utöver vad i reglementet för marinen är stadgat om naturaportion till viss personal av marinen och med iakttagande av vad i § 4 mom. 1 sagts angående förvandling till kontant förmån av den underofficer vid flottan tillkommande, på nämnda reglemente grundade rätt till naturaportion, äga under tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen i land eller ombord samtliga officerare, underofficerare och likställda av stam eller reserv ävensom värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda rätt att utan ersättning för varje dag bekomma en *naturaportion*, och skall denna vara av likartad beskaffenhet för samtliga portionstagare.

tjänsteklass, konstituerad personal häri inräknad, utlämnas dock portionen endast efter hos vederbörande myndighet gjord anmälan.

Kan portion i land icke lämpligen på nu nämnt sätt tillhandahållas, må vederbörande myndighet, under vilken personalen är ställd, anordna förplägnad åt densamma på för kronan billigaste sätt.

För den, vilken icke begagnar sig av förplägnad, som enligt denna paragraf blivit för honom anordnad, utgår icke någon ersättning för portion.

3. Under tjänstledighet eller permission upphör all rätt till förplägnad enligt denna förordning.

4. Sjuk eller sårad erhåller under tid, då han är intagen å militär sjukvårdsanstalt, på kronans bekostnad förplägnad å sådan anstalt i stället för den honom enligt denna paragraf eller vad stammanskapet beträffar enligt reglemente för marinen tillförsäkrade naturaportion.

5. Den, som råkat i krigsfångenskap eller avvikit från krigstjänstgöring, äger icke rätt till ersättning för portion under tiden för uteblivandet.

§ 20 (= § 19 i Kungl. Maj:ts förslag).

Diet- och mässpenningar.

Under sjökommendering äga värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda, vilka konstitueras till officers eller underofficers tjänstegrad eller till civilmilitär befattning av officers tjänsteklass, ävensom sjökadetter och kustartillerikadetter samt mariningenjör- och marinintendentsaspiranter åtnjuta *diet- eller mässpenningar* i enlighet med vad för personal av vederbörlig grad eller tjänsteklass är i reglemente för marinen stadgat.

VII. Sjukvård.

§ 21 (= § 20 i Kungl. Maj:ts förslag).

Förmånens omfattning.

Utöver vad reglementet för marinen stadgar i fråga om sjukvård för marinens personal av stammen gäller enligt denna förordning, att envar av den i § 2 omförmälda personal, varå denna förordning äger tillämpning, äger rätt till *fri sjukvård*, omfattande fri läkarvård och fria läkemedel ävensom, då förhållandena så betinga, vård å militär sjukvårdsanstalt.

VIII. Resekostnads- och traktamentsersättning m. m.

§ 22 (= § 21 i Kungl. Maj:ts förslag).

Resekostnadsersättnings beräkning.

1. *Resekostnadsersättning* enligt denna förordning omfattar gottgörelse för nödigt transportmedel för egen person, för betjänt åt personal, som enligt resereglementet äger medföra sådan, samt för medförda utrustningseffekter.

2. Kommer vid färd eller resa något av de i resereglementet angivna fortskaffningsmedel till användning, skola vid bedömning av vad som är att anse såsom nödigt transportmedel resereglementets bestämmelser tjäna till ledning, med särskilt iakttagande att någon gottgörelse för biljett å järnväg ej utgår till den, som vid inställelse till eller hemförlovning från krigstjänstgöring icke begagnat sig av fri resa å järnväg, oaktat sådan enligt bestämmelserna i reglementet för militärtransporter å järnväg stått till buds.

3. Resekostnadsersättning utgår med de verkliga utgifternas belopp enligt såvitt möjligt verifierad och, vad beträffar under krigstjänstgöringstid anbefalld färd eller resa, av vederbörande chef godkänd räkning.

§ 23 (= § 22 i Kungl. Maj:ts förslag).

Ersättningar för inställelse till eller hemförlovning från krigstjänstgöring.

1. Vid marinen tjänstgörande personal äger för *inställelse till krigstjänstgöring* uppbära resekostnadsersättning enligt § 21 för färd från fredstjänstgöringsorten till vederbörlig mobiliseringsort (utrustningsort) eller, där inställelsen skall ske å annan ort, till den sålunda bestämda orten.

Till krigstjänstgöring särskilt inkallad personal åtnjuter på angivna sätt bestämd resekostnadsersättning för färd från hemvistet i kyrkobokföringsorten till mobiliseringsorten (utrustningsorten); dock att, då väglängden understiger 10 kilometer, ersättning icke utgår för färd med annat fortskaffningsmedel än järnväg eller ångfartyg. Styrker inkallad, att han vid färdens anträda uppehållit sig å annan än kyrkobokföringsorten, äger han, med nyss angivna inskränkning, utbekomma ersättning för färd från dåvarande vistelseorten inom riket eller, vid vistelse

utom riket, från den plats inom riket, å vilken han vid färden först inträffar.

2. Vid *avslutande av eller hemförlovning från krigstjänstgöring* utgår resekostnadsersättning enligt § 21 till den personal, som skall kvarstå i tjänstgöring vid marinen, för färd från den ort, där krigstjänstgöringen upphör, till fredstjänstgöringsorten, och till övrig personal för färd från förstnämnda ort till hemvistet i kyrkobokföringsorten eller, vad beträffar å sjömanshus inskriven personal, till det sjömanshus envar tillhör.

3. För färd, som enligt mom. 1 och 2 här ovan medför rätt till resekostnadsersättning, utgår därjämte till officerare, underofficerare, underofficerskorpraler och likställda dagtraktamente, vilket, då färden sker såsom enskild resa, utgår enligt resereglementet men, då färden sker i trupp, enligt i nådiga kungörelsen den 27 maj 1881 fastställd lägre beräkningsgrund, i sistnämnda fall, vad underofficerskorpral beträffar, dock endast då han tjänstgör såsom marschbefäl.

4. Företages färd, som enligt mom. 1 och 2 här ovan medför rätt till resekostnadsersättning, såsom enskild resa, åtnjuter annat manskap av stammen än underofficerskorpral ävensom värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda traktamentsersättning enligt i nådiga kungörelsen den 27 maj 1881 angiven lägre beräkningsgrund samt, därest i förekommande fall inkvartering icke beredes genom kronans försorg, dessutom nattkvarTERSersättning med 1 krona 50 öre för varje erforderligt nattkvarter. För dylik färd, vare sig den företages såsom enskild resa eller i trupp, åtnjuta de värnpliktiga och med dem likställda dessutom särskild färdavlönning med 50 öre för dag, dock icke för dag, då krigslön utgår.

§ 24 (= § 23 i Kungl. Maj:ts förslag).

Resekostnads- och traktamentsersättning för färder och tjänsteförrättningar under krigstjänstgöringstid.

1. För *färder* eller *tjänsteresor*, som av den vid mobiliserad del av marinen tjänstgörande personalen företagas på grund av gällande föreskrifter eller vartill personalen i behörig ordning kommenderas, åtnjutes resekostnadsersättning enligt § 21.

2. Beträffande traktamentsersättning till i mom. 1 omnämnd personal för *färd*, *tjänsteresa* eller *extra förrättning* under krigstjänstgöringstid gäller vad resereglementet, reglementet för marinen ävensom nådiga kungörelsen den 27 maj 1881 härom stadga; dock att traktamente icke

tillkommer löntagare, som uppbär högre krigslön, i annat fall än då han för tjänsteförrättning å annan ort än den, där han har sin vanliga krigstjänstgöring, företager färd såsom enskild resa till eller från tjänstgöringsorten, och beräknas därvid traktamentet enligt nyssnämnda kungörelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1917.
